

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ในอดีตนุษย์ใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ มีการพึ่งพาอาศัยธรรมชาติเพื่อยังชีพ และใช้ประโยชน์จากพืชในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ใช้ปรุงเป็นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม สร้างที่อยู่อาศัย และเป็นยารักษาโรค พืชสมุนไพร เป็นผลผลิตจากธรรมชาติ ที่มนุษย์รู้จักนำมาใช้เป็นประโยชน์ เพื่อการรักษาโรครักษาไข้เจ็บตั้งแต่โบราณกาล แต่หลังจากที่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ มีการพัฒนาเจริญก้าวหน้ามากขึ้น มีการสังเคราะห์ และผลิตยาจากสารเคมี ในรูปที่ใช้ประโยชน์ได้ง่าย สะดวกสบายในการใช้มากกว่าสมุนไพร ทำให้ความนิยมใช้ยาสมุนไพร ลดลงมาเป็นอันมาก เป็นเหตุให้ความรู้วิชาการด้านสมุนไพรขาดการพัฒนา ไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร แต่ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับแล้วว่าสมุนไพรให้คุณประโยชน์ที่คิดว่ายาสังเคราะห์ และประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นแหล่ง ทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ มีพืชต่าง ๆ ที่ใช้เป็นสมุนไพรได้อย่างมากมายนับหมื่นชนิด โดยส่วนใหญ่มีการนำมาใช้ประโยชน์อย่างมากในเขตชนบทห่างไกล โดยมีหมอพื้นบ้านเป็นผู้ใช้สมุนไพรในการรักษาผู้ป่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ได้มีการตื่นตัวในการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากยาแผนปัจจุบันมีราคาค่อนข้างสูง และยังมีผลข้างเคียงต่อผู้ป่วย นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาขาดแคลนยาอันเนื่องมาจากภาวะการอื่น ๆ ดังนั้นการพัฒนาภูมิปัญญาพื้นบ้านในเรื่องการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรในการรักษาโรคจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง คนในชุมชนสามารถนำไปใช้ทั้งเป็นอาหารพร้อมกับเป็นยารักษาโรคหรืออาการเจ็บป่วยเล็กน้อยที่วินิจฉัยเองได้ ผู้ทำการวิจัยจึงสนใจทำการศึกษานิคมของพืชสมุนไพรและการใช้ประโยชน์ทางยาโดยหมอพื้นบ้าน ทั้งนี้เพื่อเก็บรวบรวมพันธุ์พืชสมุนไพรและการนำไปใช้เพื่อไม่ให้ภูมิปัญญาของคนไทยสูญหาย และยังเป็นแนวทางเพื่อการศึกษาพัฒนาสมุนไพรเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาชนิดของพืชสมุนไพรในเขตพื้นที่ป่าชุมชนบริเวณวัดป่าอรัญญิกาวาส ตำบลวังแสง อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ที่มีการนำมาใช้ประโยชน์ทางยาโดยหมอพื้นบ้าน
2. ศึกษาวิธีการใช้พืชสมุนไพรของหมอพื้นบ้านในการรักษาโรค

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ วัดป่าอรัญญิกาวาส อ.แกดำ จ.มหาสารคาม
 2. ขอบเขตด้านเวลา
มกราคม 2553 - มิถุนายน 2554
 3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่
ศึกษาชนิดและวิธีการนำพืชสมุนไพรใช้ประโยชน์ในการรักษาโรคโดยหมอพื้นบ้าน ในบริเวณวัดป่าอรัญญิกาวาส อ.แกดำ จ.มหาสารคาม
 4. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
คือ หมอพื้นบ้านที่ใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรในเขตวัดป่าอรัญญิกาวาส อ.แกดำ จ.มหาสารคาม
- ประโยชน์ที่ได้รับ
1. ได้ข้อมูลพืชสมุนไพรที่มีการใช้ประโยชน์ในท้องถิ่น
 2. ได้วิธีการใช้พืชสมุนไพรชนิดต่าง ๆ ในการรักษาโรคตามภูมิปัญญาพื้นบ้านของคนในท้องถิ่น
 3. ได้ตัวอย่างพืชสมุนไพรที่ใช้เป็นยา และวิธีการใช้ประโยชน์เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนต่อไป